Het levende in het sterven

Het levende in het sterven

Paulus Rijntjes

Schrijver: Paulus Rijntjes
Voor informatie over ons werk of over andere publicaties:
www.hesychia.net

ISBN: 4400006618
© Paulus Rijntjes

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, opnamen of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de schrijver.

Inhoudsopgave

Voorwoord 7

Liefde.....11

1. Van conceptie naar sterven.....12

Geboren worden en opgroeien.....12

Volwassenheid 14

Ouder worden 15

De laatste fase.....16

Het levende in de tijd 18

Het ik en de tijdloosheid 23

2. Het sterven in diverse omstandigheden 26

Ziel en lichaam 26

Het proces van sterven 28

Het geleidelijke sterven.....29

De plotselinge dood door natuurlijke oorzaak.....36

De plotselinge dood door een ongeval 37

De dood door menselijk geweld.....38

De dood door natuurgeweld 38

Het overlijden van kinderen.....39

3. Tijdens en direct na het sterven.....41

De verwerking van het leven op aarde 42

Hel en hemel? 43

4. Sterven is een levenskunst.....46

Begeleiding van het sterven 48
Palliatieve zorg 48
Sedatie 50
Versterving 50
Zelfdoding en hulp bij zelfdoding 50
Euthanasie in de laatste fase 51
Het mensbeeld 53
Gezondheidszorg en euthanasie 57
Hersendood en orgaandonatie 61
5. Het proces van overgaan 62
Bewustzijn en overgaan 65
De aarde achter ons laten 66
Doodgaan bij euthanasie en vrijwillige levensbeëindiging 67
De naasten bij euthanasie en vrijwillige levensbeëindiging 75
Palliatieve sedatie en versterving 77
6. Vormgeving van het stervensproces 79
De aanloop tot het sterven 79
Het waken in de aanloop van het overlijden 81
De gestorvene en de nabestaanden direct na het sterven 82
De gestorvene en de nabestaanden later na het sterven 84

Voorwoord

Sterven overkomt ons allemaal, maar tegelijkertijd is het heengaan heel persoonlijk. Praten over sterven en de dood is vaak moeilijk door de angsten die het in ons aanraakt. Het is een fascinerende gedachte dat al vele, vele miljarden mensen ons zijn voorgegaan in het sterven. Waarom worden onze angsten voor het sterven door al die ervaringen niet gestild? Wat is het dan waarom we er vaak zo weinig rust over voelen?

In mijn werk als geestelijk hulpverlener heb ik naast het innerlijk zicht dat mij geschonken is, ervaring mogen opdoen in de begeleiding bij de voorbereiding op het sterven, bij het sterven zelf en in de eerste periode erna wanneer de ziel de reis voortzet. Het is indringend om zo nabij te mogen zijn. Een groot geschenk is het dat ik meermalen mocht zien hoe de ziel los kwam na een proces van voorbereiding op het sterven. Na alle momenten van verdriet, angst, rust en vrede was er een geboorte in een nieuwe wereld. Een wereld waarin een nieuw thuis werd ervaren.

Maar helaas moest ik ook de verwarring van de ziel meemaken na heel andere routes. Zelfdodingen en overlijden door geweld waren daar deel van. Wat mij steeds helderder werd, was hoe groot de invloed is van het leven en de wijze van het sterven op de ziel. Ik zag zielen als in een feest heengaan, ik zag zielen verloren en verward zijn, gedesoriënteerd zonder begrip over de situatie waarin men verkeerde.

Onlangs kwam in mijn kring van naasten het verzoek tot euthanasie en de uitvoering ervan zonder dat er een terminale fase was binnengegaan. De maatschappelijke discussie over de mogelijkheid tot vrijwillige levensbeëindiging kwam

opeens heel erg dichtbij. Het onderwerp raakte mij diep door alle verwikkelingen. Het ging niet alleen maar om de euthanasie op zich, maar om de weg erheen en het niet overzien van wat de consequenties ervan zouden worden in het perspectief van de ziel. Ik kon niet anders dan de betrokken Levenseindekliniek aanschrijven en vragen over welke inzichten ze beschikten. Ik kon niet anders dan proberen om met de aanvrager van de euthanasie en de directe kring om haar heen, waar ik zelf deel van uitmaak, een uitwisseling aan te gaan. Niet allereerst omdat deze stap het verlies van een nabij iemand zou betekenen, maar uit zorg om wat er in haar ziel zou kunnen gebeuren op het moment van overlijden en erna.

In onze tijd vernemen we via de media hoe goed het is dat we niet meer hoeven te wachten als we willen sterven. Het leven is immers ondraaglijk als we lijden en geen uitweg meer zien. We zijn er zo van overtuigd dat we zelfs kinderen die keuzevrijheid willen geven. Alles zo horende kan onze eerste reactie zijn dat het zo plausibel en vooral zo medemenselijk en liefdevol klinkt. We verlossen iemand uit het lijden, en mooier dan dat is er niet.

Mijn Zuid-Franse arts zei over de discussies in Nederland vol van verbazing: ‘Maar een mens is toch geen machine met een uitknop die je maar even indrukt?’

Ze vatte in een enkele zin haar ontsteltenis samen. Waar komt haar gevoel erover vandaan? Ergens beseft ze dat het meest kostbare dat de mens geschonken krijgt het leven zelf is. Haar bewogenheid kan ons tot nadenken stemmen over de vaak aangehaalde voordelen van de euthanasie.

Euthanasie rust op het beeld dat leven eindig is en afgebroken kan worden. Als ik één ding diep ontdekt heb, is het dat leven niet *kan* eindigen. Het is onvernietigbaar en niet afhankelijk van de vraag of ons lichaam nog functioneert. In dit boekje ben ik dat het levende in de mens gaan noemen.

Dit weten liet mij met verbazing kijken en luisteren naar gesprekken over de zegen van de euthanasie. Maar ook degenen die twijfels hebben over de recente ontwikkelingen spraken niet over de uitwerking van de euthanasie op de ziel. Ik miste de stem van de kerken of andere religieuze instellingen. Waarom spraken zij niet? Is het angst om je stem te laten horen in een geseculariseerde samenleving. Inzicht is toch geen dogma? Het is de bereidheid om de innerlijke kennis over de diepten van het menselijke wezen te delen? Maar ach, ik had het al druk genoeg. Misschien zou ik er nog wel een keer over schrijven of spreken.
En opeens was het heel dichtbij. 'Ik wil niet meer leven, ik wil dood, ik wil euthanasie. Het is genoeg geweest en het was een goed leven.' Nu stond de maakbaarheid van het leven voor de deur. Wat volgde was een traject met grote inhoudelijke leemtes. Inzichtelijke vragen werden uit de weg gegaan en lastig gevonden.
Uiteindelijk was er de euthanasie. En daar zag ik voor mijn ogen voltrekken waar ik zoveel zorg over had. De persoon om wie het ging, kwam in grote verwarring los van het lichaam dat door de injectie niet meer gebruikt kon worden als het huis waarin de ziel zich kon uitdrukken. Ik ben geschokt over wat er plaatsvond en erover zwijgen kan niet. Mijn geestelijke gaven hebben het mij mogelijk gemaakt de gevolgen te aanschouwen van een sterven als dit.

De directe aanleiding tot dit boek is de recentelijke ervaring in de persoonlijke kring maar het boek zelf is geschreven op basis van wat door de jaren heen aan inzicht mocht rijpen. Wie zich in de vragen over het sterven en de dood wil verdiepen, vindt er een aantal handreikingen in. Daarbij worden ook de thema's als versterving en euthanasie behandeld, maar dan vooral in het perspectief van de gevolgen van de voortgang voor de ziel. Het advies is om de ruimte te nemen